

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Επιτυχίες και κίνδυνοι για την κυβέρνηση Ερντογάν

Η επιτυχία στην εξυγίανση της τουρκικής οικονομίας υπήρξε το θεμέλιο της πολιτικής ηγεμονίας του τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Καθώς τα τελευταία χρόνια σειρά πολιτικών επιλογών έχουν μετατρέψει την οικονομία από ισχυρό χαρτί σε μαλακό υπογάστριο της τουρκικής κυβερνήσεως, η εξωτερική πολιτική καλείται να καλύψει το κενό και να συμβάλει στην προβολή μιας εικόνας επιτυχημένης διακυβερνήσεως. Η καλλιέργεια του αφηγήματος που παρουσιάζει την Τουρκία ως υπολογίσιμη δύναμη όχι μόνον στη γειτονιά της αλλά και πολύ πέραν αυτής είναι αναμφίβολα δημοφιλής στην τουρκική κοινή γνώμη πέραν πολιτικών πεποιθήσεων και κοινωνικών ταυτοτήτων.

Είναι γεγονός ότι η πολυπραγμοσύνη και η διάθεση αναλήψεως κινδύνων στο διπλωματικό και διεθνές πεδίο δεν έχουν προηγουμένως κατά την εκατονταετή σχεδόν ιστορία της Δημοκρατίας της Τουρκίας. Η άμεση ή έμμεση εμπλοκή της Τουρκίας σε σειρά διεθνών διενέξεων και συγκρούσεων από τη Συρία στη Λιβύη και από το Κέρας της Αφρικής στην Υπερκαυκασία διευκολύνθηκαν από μια σειρά εσωτερικών και διεθνών τάσεων. Η επαύξηση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων του τουρκικού στρατού, η ανάπτυξη της εγχώριας πολεμικής βιομηχανίας σε κλάδους αιχμής όπως τα μη επανδρωμένα πολεμικά αεροσκάφη, αλλά και οι ιδεολογικές ταυτίσεις της τουρκικής κυβερνήσεως με σειρά καθεστώτων και κινημάτων στη Μέση Ανατολή συνδυάζονται με την όλο και σαφέστερη απροθυμία των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά και της διεθνούς κοινότητας εν γένει, να παρέμβουν σε ασταθείς περιοχές του πλανήτη και να διαθέσουν στρατιωτικούς και διπλωματικούς πόρους με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου. Η απροθυμία αυτή έφθασε στο απόγειό της κατά την προεδρία του Ντόναλντ Τραμπ. Δεδομένης και της άριστης διαπροσωπικής σχέσεως των δύο προέδρων, η Τουρκία επιχείρησε να καλύψει το στρατηγικό κενό που άφησε η αμερικανική υποχώρηση από τη Μέση Ανατολή και να διεκδικήσει αναβαθμισμένο ρόλο στην Υπερκαυκασία.

Από την άλλη, η πραγματικότητα προσδιορίζει τα όρια των τουρκικών στρατηγικών φιλοδοξιών. Η Τουρκία παραμένει περισσότερο απομονωμένη παρά ποτέ στη βαλκανική και μεσανατολική γειτονιά της. Με την εξαίρεση του Κατάρ οι σχέσεις της με τον αραβικό κόσμο βρίσκονται σε ιστορικό χαμηλό. Στην Ανατολική Μεσόγειο, τη Λιβύη και τη Συρία, η Τουρκία θεωρείται μέρος του προβλήματος και όχι της λύσεως. Η προσπάθεια στρατηγικής αυτονομίσεως από τη Βορειοατλαντική Συμμαχία, όπως και η παρουσίαση της Ρωσίας ως εναλλακτικής επιλογής, εγκυμονούν μεγάλους κινδύνους. Ο αποκλεισμός της Τουρκίας από το πρόγραμμα συμπαράγωγής των αεροπλάνων F-35, η επικείμενη ανακοίνωση των αμερικανικών κυρώσεων για την αγορά της ρωσικής συστοιχίας αντιαεροπορικών πυραύλων S-400 αποτελούν προοίμιο σοβαροτέρων επιπλοκών στις σχέσεις της Τουρκίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες, με την ανάληψη των προεδρικών καθηκόντων από τον Τζο Μπάιντεν. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να θεωρηθεί και η ενόψει της συνεδριάσεως του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προσπάθεια αναθερμάνσεως των ευρωτουρκικών σχέσεων. Η κρίση εμπιστοσύνης στις σχέσεις της Τουρκίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποκαθίσταται, ωστόσο, χωρίς έργα από μια κυβέρνηση που έχει δαπανήσει το διπλωματικό της κεφάλαιο και εξακολουθεί να εξαρτάται οικονομικά από τη Δύση. Η διαχείριση της κρίσεως της τουρκικής οικονομίας θα φέρει την τουρκική κυβέρνηση ενώπιον σκληρών διλημάτων για την αναθεώρηση της εξωτερικής της πολιτικής.